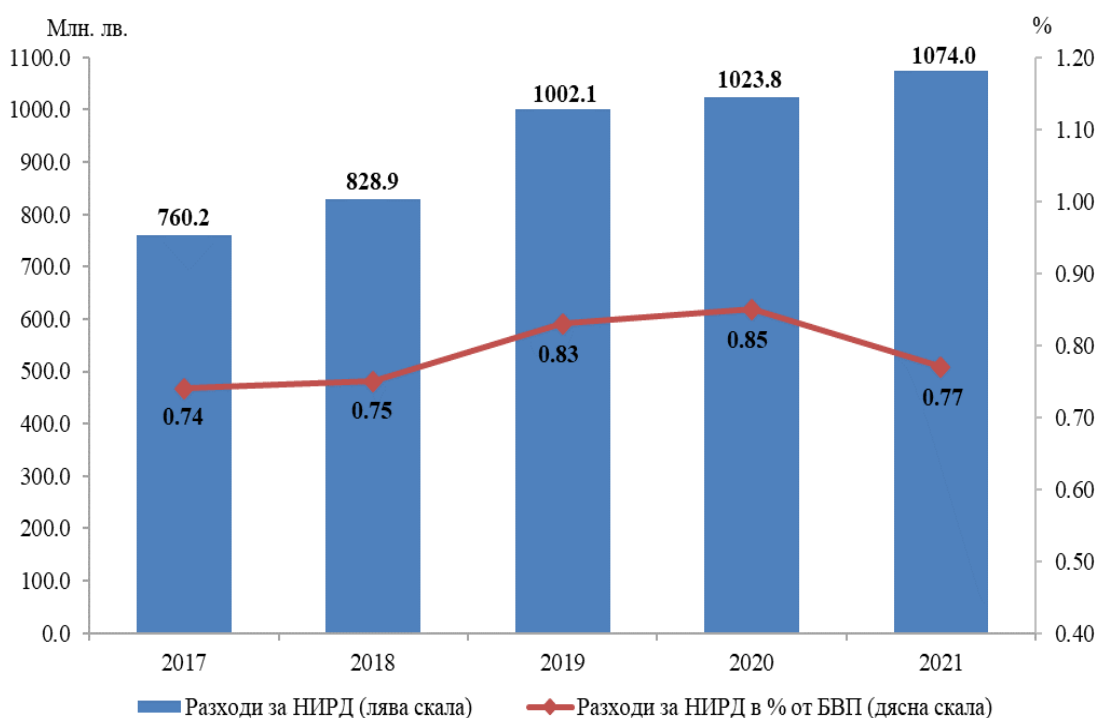


## НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА И РАЗВОЙНА ДЕЙНОСТ ПРЕЗ 2021 ГОДИНА (ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)

През 2021 г. разходите за научноизследователска и развойна дейност (НИРД) са 1 074.0 млн. лв., което е с 4.9% повече в сравнение с предходната година. Запазва се тенденцията на ежегодно нарастване на разходите за НИРД през периода 2017 - 2021 година.

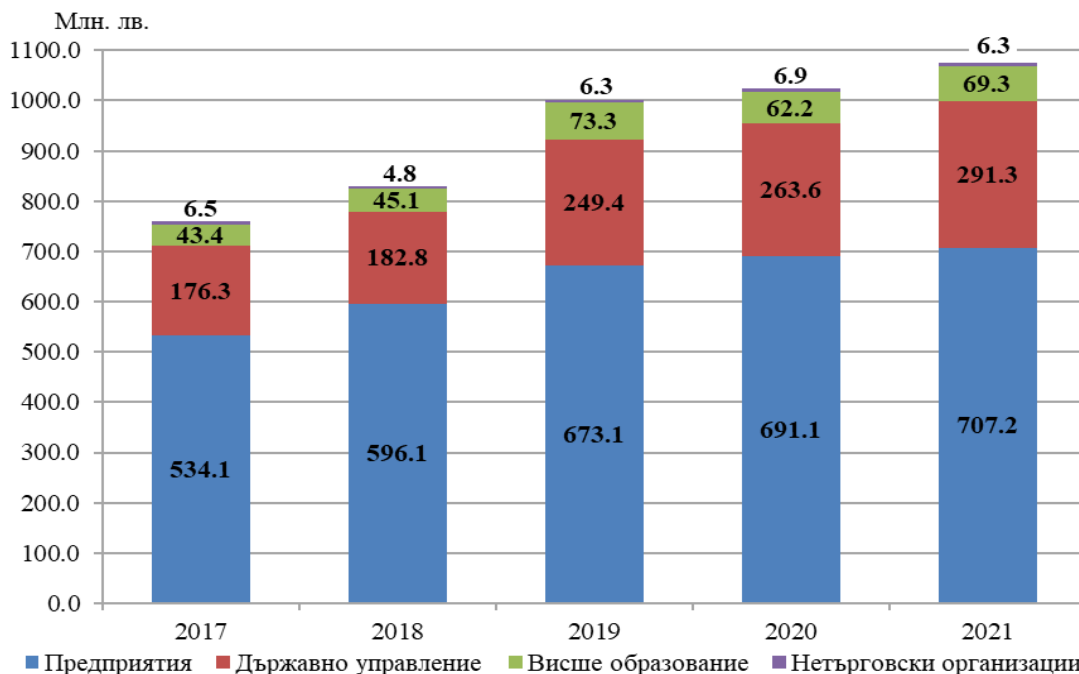
Интензивността на НИРД (измерена като процент на разходите за НИРД от brutния вътрешен продукт) възлиза на 0.77% и е с 0.08 пункта по-ниска в сравнение с 2020 година.

**Фиг. 1. Разходи за научноизследователска и развойна дейност**



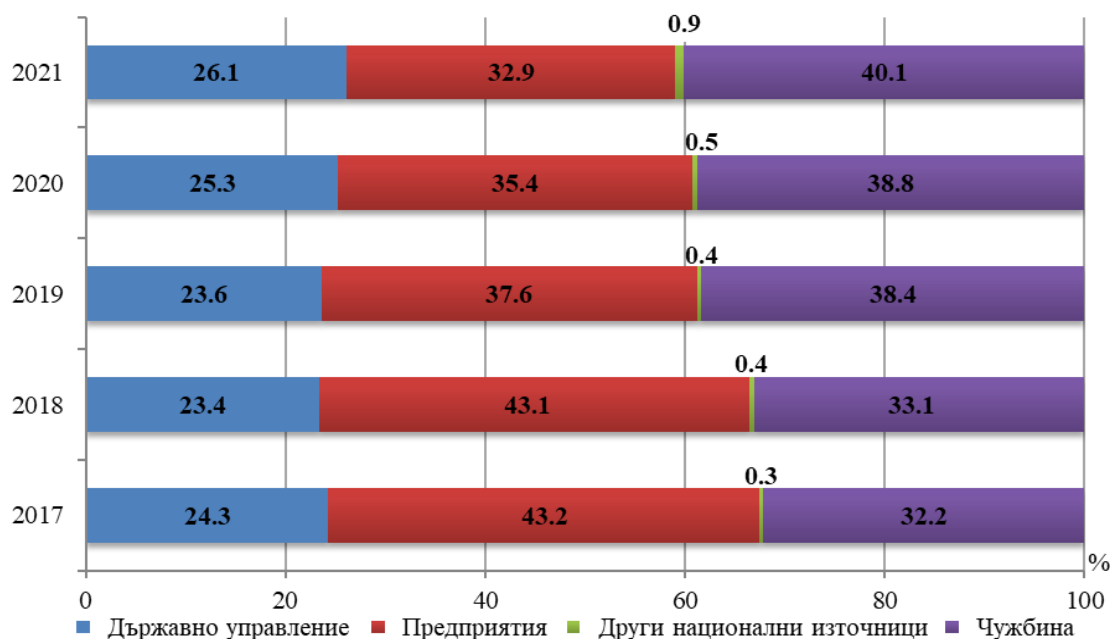
Сектор „Предприятия“ е най-големият от четирите институционални сектора, в които се осъществява НИРД, с дял от 65.8% от общите разходи за НИРД през 2021 година. Следва сектор „Държавно управление“, чиито научни институти и организации формират 27.1% от общите разходи за НИРД. Направените разходи за наука от висшите училища и университетските болници възлизат на 6.5%, а от нетърговските организации - на 0.6% от всички разходи за НИРД.

**Фиг. 2. Разходи за НИРД по институционални сектори**



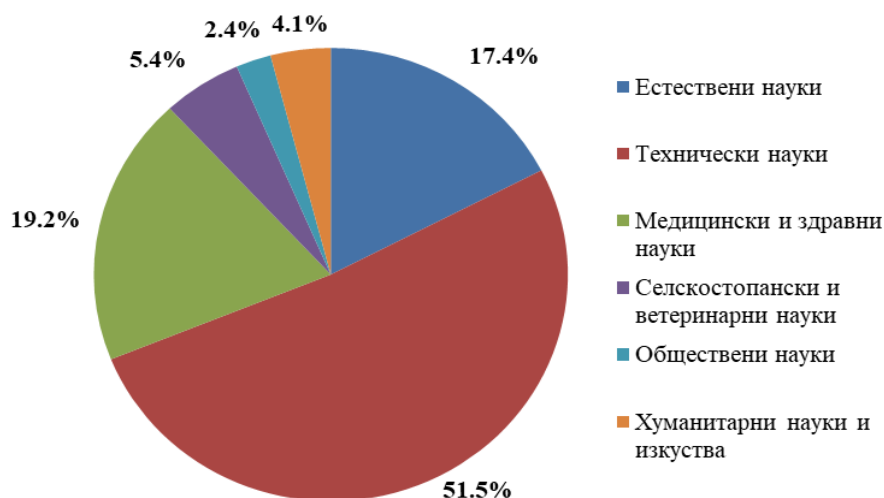
Научноизследователската и развойна дейност се финансира от държавния бюджет, бизнеса, други национални източници и от чужбина (фиг. 3). През 2021 г. най-голям е дялът на чуждестранните източници на средства за осъществяване на НИРД - 40.1%. Сектор „Предприятия“ финансира 32.9% от общите разходи за НИРД, а държавният бюджет - 26.1%.

**Фиг. 3. Структура на разходите за НИРД по източници на финансиране**



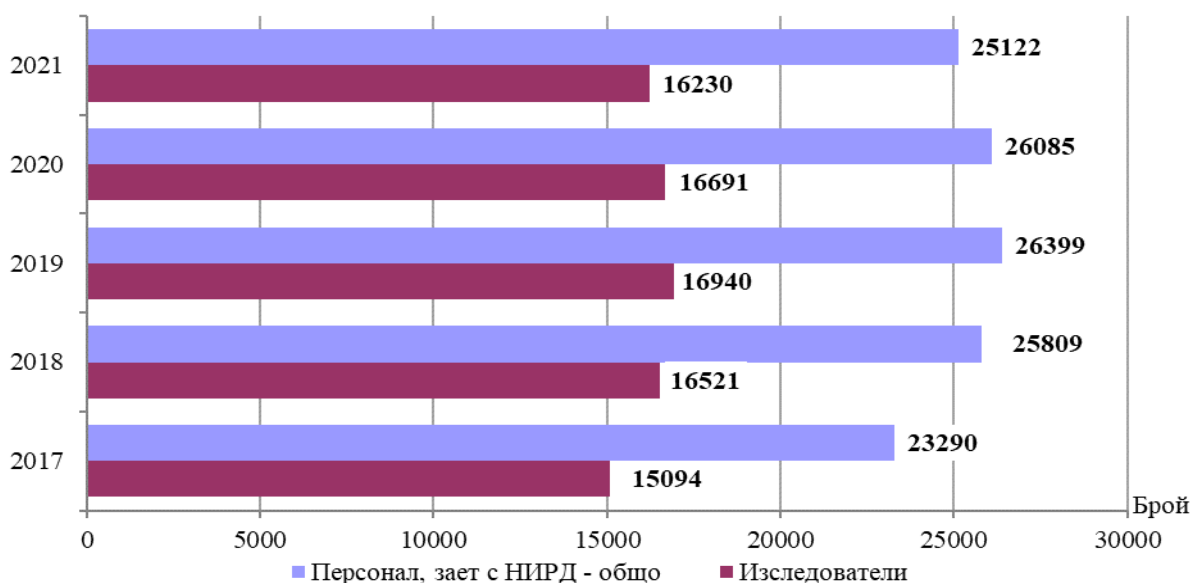
В структурата на разходите за НИРД по области на науката през 2021 г., както и през предходната година, най-голям относителен дял имат разходите за НИРД в областта на техническите науки - 51.5%, или 553.2 млн. лв., следвани от медицинските и здравни науки с дял от 19.2%, или 206.7 млн. лв., и естествените науки - 17.4%, или 187.0 млн. лева.

**Фиг. 4. Структура на разходите за НИРД по области на науката през 2021 година**



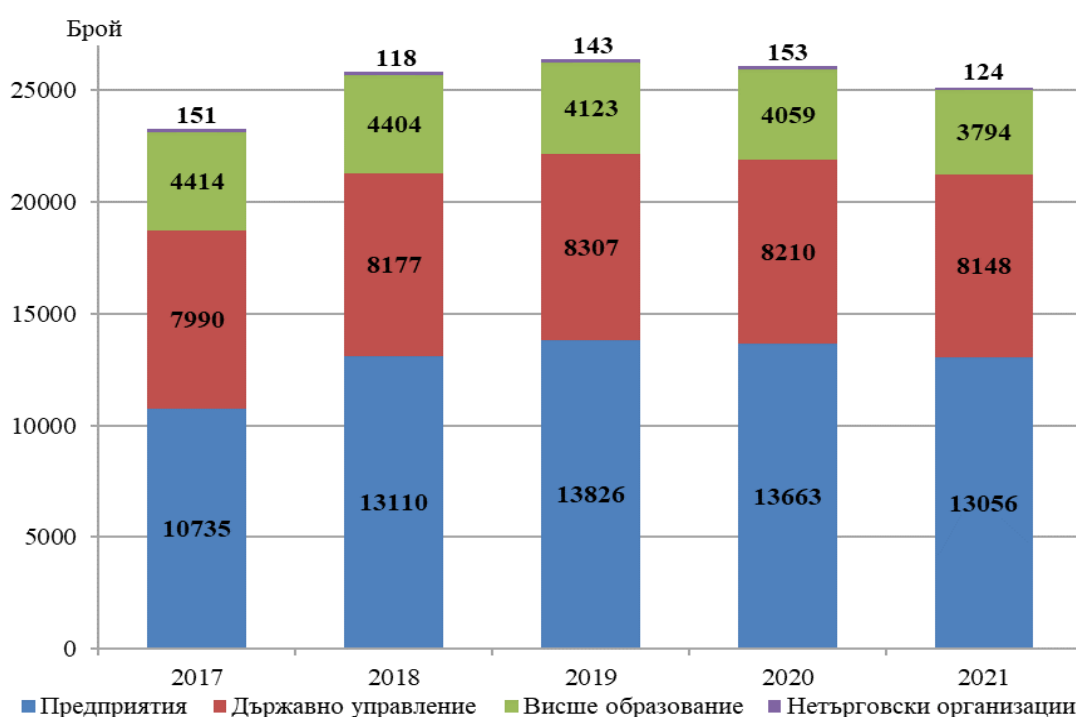
През 2021 г. персоналтът, зает с научноизследователска и развойна дейност, е 25 122 души (в еквивалент на пълна заетост), което е с 3.7% по-малко в сравнение с предходната година (фиг. 5). Делът на жените от общия персонал, зает с НИРД, е 47.5%. Броят на изследователите в еквивалент на пълна заетост е 16 230 души, което е с 2.8% по-малко спрямо 2020 година.

**Фиг. 5. Персонал, зает с НИРД (в еквивалент на пълна заетост)**



Основната част от заетите с НИРД през 2021 г. е съсредоточена във фирмите и научните институти от сектор „Предприятия“ - 52.0% от общия персонал, зает с НИРД (в еквивалент на пълна заетост), или 13 056 души. В организациите и институциите от сектор „Държавно управление“ научна дейност осъществяват 8 148 души, което съставлява 32.4% от общия персонал, зает с НИРД през 2021 година. В сектор „Висше образование“ 3 794 души са ангажирани с провеждането на научни изследвания и разработки, като относителният им дял е 15.1%.

**Фиг. 6. Персонал, зает с НИРД (в еквивалент на пълна заетост), по институционални сектори**



## Методологични бележки

Научноизследователската и развойна дейност включва всяка творческа и систематична работа, която се провежда с цел да се увеличи обемът на знанията, включително познанието за човека, културата и обществото, както и за разработването на нови приложения на наличните знания. Научноизследователската и развойна дейност обхваща фундаментални и приложни изследвания и експериментални разработки.

Показателят „разходи за научноизследователска и развойна дейност“ се дефинира като всички разходи за осъществена в рамките на статистическата единица научноизследователска и развойна дейност независимо от източника на финансиране. Разходите за НИРД включват текущите разходи и разходите за придобиване на дълготрайни материални и нематериални активи, предназначени за НИРД.

Показателят „персонал, зает с НИРД“ измерва човешките ресурси, пряко заети с НИРД, които са отговорни за създаването, прилагането и разпространяването на новите знания. Той обхваща лицата, пряко ангажирани с НИРД, и лицата, оказващи директна подкрепа за НИРД (мениджъри, администратори, техници, чиновници). Персоналът, зает с НИРД, включва изследователи и друг персонал, зает с НИРД. Персоналът в еквивалент на пълна заетост се изчислява на базата на използваното работно време за научноизследователска и развойна дейност през отчетната година.

Съгласно методическото ръководство „Фраскати“ (Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development - Frascati Manual, OECD, 2015), възприето от Евростат, разходите и кадровият потенциал на НИРД се разпределят в четири институционални сектора:

- Сектор „Предприятия“ - обхваща всички фирми, организации и институции, чиято основна дейност е производство на пазарни стоки и услуги (без попадащите в сектор „Висше образование“);

- Сектор „Държавно управление“ - обхваща държавните организации и институции, които не продават, а предоставят услуги за задоволяване на индивидуалните и колективните потребности на обществото и са финансирани предимно с бюджетни средства (без попадащите в сектор „Висше образование“);

- Сектор „Висше образование“ - включва университетите, колежите, висшите училища, научноизследователските сектори към висшите училища и университетските болници;

- Сектор „Нетърговски организации“ - обхваща фондациите, асоциациите, сдруженията и други, предоставящи непазарни услуги.

Повече информация и данни от изследването за научноизследователската и развойна дейност могат да се намерят на сайта на НСИ (<https://www.nsi.bg/bg/node/2670>) и в Информационна система ИНФОСТАТ ([https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x\\_2=88](https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=88)).